

עדנה גורני

עורכת מדור שירת הסביבה

ציטוט מומלץ

גורני ע. 2020. שירת סגרכתר.
אקולוגיה וסביבה 11(1).

ד"ר איינה נכוחה נחוצה לנו אף יותר מתמיד בימי הקורונה, זמן הסגר והמצור" | צילום: Annie Spratt, unsplash.com

שירת סגרכתר

26 באפריל, 2020

גיליון אביב 2020 / כרך 11(1) / קורונה וסביבה

[שירת הסביבה](#)

על קצה המזלג

שיח ויראלי / שחר-מריו מרדכי

צילום: Sonora Desert Museum, Wikimedia Commons

השתרענו על רצפת הסלון ודמינו

שאנו שוכבים

על הדשא

השלחן נדמה לתלולית אדמה

והאגרטה לשיח איקליפטוס.

עורב אחד הנמך טוס

שאלת: הבחנת בעורב?

השבת: הספקתי להבחין רק

בתנועה

אמרת: אז תראה-תראה,

עורבת-לו

היא ממריאה

אל צמרת ארון המטבח.

אמרת: זה מטבח בלי נמלים

כי יש לנו פנגולין

צחוק של נחירה

התפוצץ והתפקע

ובמשק כנפיה

הצטלצלו

גביעי היין

ורגליו של השלחן

כאינו עין בעין

רק משום שלא רצינו לפוקחן

אל הגלוי שאין מרחב, שהבית צר

שכל אחד משנינו מסגר

בעיר אחרת

מיטל מיכאלי

בין הקירות על רצפת הפרקט

נפרש העולם

בני מגלה ארצות חדשות

בחדר האמבטיה

אֲרֻבָּה קִירוֹת

שְׁלוֹשׁ נְפֻשׁוֹת

שְׁתֵּי אִמָּהוֹת

אֶהְבֶּה אַחַת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ

אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא

כְּשֶׁהוּא נִרְדָּם

יֵשׁ לָנוּ זְמַן לַפְּחַד

מה תעשה אישה בזמן כזה? / איריס אליה כהן

מָה תַעֲשֶׂה אִשָּׁה בְּזִמְנָה כִּזֶּה?

כְּשֶׁהָאֲנוּשׁוֹת

כִּלְהָ

עוֹשֶׂה קוֹלוֹת

שֶׁל קֶץ

חֲדָרָה

הוֹלֵךְ וְצָר

וּמִתְכַנֵּץ

אָבִיב אוֹזֵל מִחֲלוֹנָה

הַדֵּלֶת נִעוּלָה

מִלְבָּד הַרְיוֹחַ

אֵין יוֹצֵא

וְאֵין נִכְנֵס

מָה תַעֲשֶׂה אִשָּׁה

כְּשֶׁבְחָצֵר בֵּיתָהּ

שׁוֹעֵל רוֹבֵץ

עִם תֵּן

בְּשׁוֹךְ הָאוֹר
אֶף מְאֲרָחִים הַשְּׂנִים
חִזְרָה שְׁחֹרָה

נִרְאָה כִּי טוֹב לָהֶם יַחְדָּו
אָבֵל -

לָה רַע

מָה תַעֲשֶׂה אִשָּׁה
אֲחֵרֵי שְׂכָר
אִפְתָּה, טַגְנָה
בְּשִׁלָּה
הֶלְכָה - הֶלְכָה - הֶלְכָה
(מֵאָה מְטָרִים)
נִתְנָה
לְזֶה, נִתְנָה
לְזֶה,
וְרַק לָהּ לֹא נִשְׁאָר

מָה תַעֲשֶׂה
אִשָּׁה אֲחֵרֵי שְׂכָר כְּבֹדָה
אֶת הַרְצָפָה
אֶת הַכְּלִים,
אֶת הַקְּבִיסוֹת
אֶת הַרְרֵי הַקְּפוּלִים
(מְבִלֵי לְגַעַת בְּפָנִים)

מִבְּעַד לַחֲלוֹן
נִקְרוֹת הַצְּפוּרִים
בְּפָרוּרֵי צִוּוּלִיזָצְיָה
אֲחֵרוֹנִים

מָה תַעֲשֶׂה אִשָּׁה
בְּזָמַן כִּזְהָ?

אוּלֵי תִכְתֵּב שִׁירִים.

צילום: Austrian National Library, unsplash.com

השיר מסתכל אחורה / מתי שמואלוף

השיר שמסתכל אחורה
השיר שמתחבט כל הזמן,
ובוחר להיות כל כך רחוק ממך
שמביט קדימה ולא מתבונן אחורה
מותיר מאחוריו בשורה של אסונות
מתעלם מקיומם של פחדים עמוקים
מחניק בכי עמוק ולא נותן לו לצאת החוצה
מתחפר בעור יבש וקשה ומגדל צפרניים חדות
לא מצליח לצאת מהחדר הזה
מביט במפתח, והיד לא זזה

צילום: Annie Spratt, unsplash.com

רמז / אורית קלופשטוק

בימי המגפה

חפשתי בשמים רמז

למה שעוד נכון להתרחש.

הזמן נראה כמו הגיע אל סופו

והעולם בער

בתוך ספלי קפה.

הרחבות הדוממים,

צנחות הצפורים,

קפיצת המספרים המאימת

לחדר אל תוך ביתי,

אך

כותרת אדמה מתוך האדמה

חבשה ברוך פצעי דאגתי.

צילום: Diana, unsplash.com

ערבות הדדית / מאיה ויינברג

בסוף ארוחת הערב, השכנה יורדת להאכיל.

ראשונים באים החתולים

אחר כך קפודים ורק בעמק הליל.

אחר כך, בחסות הטל

חשופית שתקנית וחלזונות שקדנים.

לפעמים תן תועה נכנס אל החצר

הופך את הלילה על צדו השני.

עם אור ראשון צפורי שיר

ועורב רעב,

אחר כך יונים מטקטורות אחר

פרורים, או מה שנשאַר,

ותמיד נשאַר.

צילום: Viktor Kern, unsplash.com

אור ראשון / איריס רילוב

מה שממה של הצפור

שמסמנת את השחר

קולה את שחור חדרי

נוקב,

אותי, המתהפכת

בחוף נפקח עולם בשיר

בפנים, מאחורי הקיר

אני המסתבכת;

לעזאזל, מה שממה, מה שממה,

ובינתיים, השנה

חומקת והולכת.

התריס סגור.

נדאי ככר אור –

כי בחצר זמרת צפור

צלולה ומשתפכת.

מאז גרשתי מן הגן

נותרו לי רק מלים, מלים,

והצבעים והצלילים

קלו כמו בעשן.

ומה יוסיף ומה יתן

השם, למי אכפת?

אדם נותן שמות, שמות

אדם רוצה לכבש, לשלט

ויום אחד הגן ננעל

בלהט חרב ואימה

ובשפתיים חרבות

כל שנותר הוא למלמל

עד כלות:

מה שמה, מה שמה.

לבדנו נגיף תריסים / צוריאל אסף

זוהי אשכבה לחיים שחיינו

שכבר לא נחיה

בתמיד נשכחים מאתנו

האנוכיות הגסה

התאנה הזועפת

הרמיה העצמית

אנו קבורים בבתינו

עמוסי השפע המקלל

הריקים

זוכרים אך את רגעי החסד

את הפעמים המעטות

בהן האטנו והאקנו

פנים

צילום: Vincent Wachowiak, unsplash.com

אדם לאדם נגיף / סביבה מסג

עכשו כשאדם לאדם נגיף

והאזיר זוהר, נקי מכל זהום, אך מעציב,

נקי כל כך שהוא מעיף

ומתחשק לצאת מכל זה ולהיות בלון פורח!

דוקא עכשו הוא בא משם, סמיך ומקרקע,

הריח המשמח, המטהר, של פרדסי ילדות...

אז צא מעצבך

מעצמך

ומביתך, שבוי!

חדרי הלב של העולם

צילום: Vesela Vaclavikov, unsplash.com

בין המילים

ביומן רשומים אירועים

שלא היו

שלא יהיו

השירה רואה. ומתארת מה היא רואה. ואולי ראייה נכוחה נחוצה לנו אף יותר מתמיד בימי הקורונה, זמן הסגר והמצור שבו, בעקבות מגפה, מרבית התושבים במרבית מדינות העולם מושבתים מעבודה ונטולי חופש אזרחי. מגפת הקורונה מצביעה על דברים רבים – על חולשת המדע והטכנולוגיה אל מול נגיף מתפשט ועל הקשר בין בעלי חיים לבני אדם, קשר שהפכנו לקשר דמים ולניצול. המחלה המידבקת חושפת את תאונתנו – תאונת כיבוש טריטוריות ובשרים ותאונת קניות ותאונת נוחיות – ואת יהירותנו שנמצא פתרונות לכול. הנגע והטיפול בו חושפים את הקשר הגלובלי שקיים בין בני האדם וגם את האי-שוויון בין השווים יותר לשווים פחות. נשלחו אלינו קרוב למאה שירים שנכתבו מזוויות ראייה רבות ומגוונות. מתוכם נבחרו תשעה שירים שידברו בעד עצמם.

* השירים נוקדו על-ידי הכותבים ובאחריותם.